LA PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

Realizarea legilor lingvistice:

Să fi învăţat cite un cuvint în fiecare zi, azi toţi vorbeam în limba de stat

obabil, mulţi îşi mai esc încă de acea Mare are Naţională la care su- e mii de oameni, veniţi pitală din toate colţurile blicii, au votat pentru de- rea limbii române ca a de stat şi revenirea ei rafia latină. Voinţa popo- s-a încununat cu adop- de către deputaţi a Le- multaşteptate «Cu pri- la statutul limbii de stat publicii Moldova», «Cu re la revenirea limbii loveneşti la grafia latină» Cu privire la funcţionarea ilor vorbite pe teritoriul blicii Moldova». Cu fusese aprobat şi Progra- complex de stat pentru area funcţionării limbii vorbite pe teritoriul Re- licii Moldova. Dorinţei tre i s-a pus o bază juri- solidă, ea devenind de ci încoace o obligaţie.

la acel eveniment isto- au scurs peste o mie de Chiar să fi învăţat numai un cuvînt în fiecare zi, toţi am fi vorbit în limba tat. Bucuria recuceririi nităţii s-a rostogolit pe va- e entuziasmului de la un t la altul al ţării. Prin oraşele şi oraşe au în- t să funcţioneze cursuri iale de studiere a limbii âne. Au fost create comi- u funcţii de control asupra zării Programului com- de stat. S-au stabilit eta- de îndeplinire a legilor numite, sarcinile ce le re- au ministerelor, departa- elor, organizaţiilor etc. lîngă Academia de Ştiinţe oldovei a fost fondat Cen- republican de terminolo- Mari speranţe ne pu- n în activitatea Comisiei ublicane pentru controlul pra realizării Programului plex...

n definitiv, entuziasmul, ţinut prin măsu[illegible] eficiente. [illegible] des nele [illegible] Cu atît mai t, cu cît, după cum se bilise, din numărul total celor plasaţi în cîmpul mun- 470 mii nu posedau deloc ba de stat, sau 26 la sută. orm de mare, comparativ, şi numărul persoanelor igate să cunoască limba stat în virtutea exercitării cţiilor de serviciu: în ca Departamentului de Stat ntru Arhitectură şi Urba- tică — 88 procente, Mi- terului Informaticii, Infor- ţiei şi Telecomunicaţiilor 53, Departamentului de t pentru Statistică — 51, ademiei de Ştiinţe — 48, inisterului Transportului — procente ş. a. m. d.

221 mii de persoane (47%) cei care nu cunoşteau lim- de stat şi-au exprimat do- ţa s-o însuşească, în acest op fiind create grupuri spe- le. Da, nici măcar jumăta- n-au dorit să ne cunoască mba. Totuşi, începutul era omitător. Din păcate, mai oi s-a produs o ruptură. nd? Unde? Cum? E compli- t să răspunzi la aceste în- bări. Probabil, cauze sînt i multe. Luînd în dezbate- problema executării legi- cu privire la limba de stat, legiul Procuraturii Re- blicii a scos în vileag une- aspecte ale acestor cauze. Mai întîi de toate, la un ment dat a scăzut din fer- itatea şi consecutivitatea re- zării practice a legilor res- ctive. În mare parte din cina că şi-a încetat activi- tea, numai după cîteva luni la creare. Comisia repub- ană pentru controlul asup- realizării Programului com- ex de stat. Alta, similară, tot pe baze obşteşti, a apă- t abia în luna aprilie 1991. re aşa şi n-a mai făcut faţă rcinilor. Treptat s-au molip- de birocratism şi comisiile spective de pe lîngă comite- le executive raionale.

Să nu uităm şi de grevele potriva limbii în partea de a ţării. Această campanie ânţată le-a reînviat multo- speranţa revenirii la starea lucruri din trecutul nu prea depărtat, ei ignorînd făţiş gile adoptate...

Drept rezultat, în anul 1990 numai 27 la sută din iniţialii doritori de a însuşi limba de stat au frecventat cursurile organizate special în acest scop. În anul 1991 numărul lor s-a redus şi mai mult, iar în multe colective nimeni aşa şi n-a mai dorit să însuşească limba de stat. O mare parte din grupe cursuri şi-au încetat activitatea. Deşi, e de menţionat acest lucru, din bugetul statului, în conformitate cu prevederile Programului complex au fost alocate sume ponderabile de bani. Ce e drept, s-au făcut cheltuieli şi pentru editarea, procurarea manualelor, dicţionarelor, a mijloacelor de imprimat cu caractere latine, traducerea sincronă a cuvintărilor, a documentaţiei în grafie latină etc. Rezultatele însă sînt destul de modeste, iar pe la alocuri de-a dreptul nule.

Un alt aspect al problemei este cultivarea limbii orale şi scrise, asimilarea normelor de citire şi scriere cu caractere latine, a terminologiei profesionale de către vorbitorii de limba română. Poate aici situaţia e mai bină? Cum ar fi, anume noi, moldovenii, ceream limbă de stat, grafie latină. Odată obţinîndu-le prin lege, urma să ne suflecăm mînecile şi să ne punem pe lucru. Sondajul efectuat a stabilit că iniţial au dorit să-şi aprofundeze cunoştinţele în a scrie cu caractere latine 454 mii persoane. Au frecventat însă aceste lecţii doar 47 mii (10 la sută din doritori). Mai apoi s-au întîmplat lucruri şi mai stranii. Numai un singur exemplu. Imediat cum ziarele au trecut la grafia latină s-a şi început opunerea. Deşi, practic era necesar a învăţa vreo patru norme principale de scriere şi citire în grafie latină. Atitudinea ne caracterizează, nu-i aşa?!

Controlul efectuat de către organele de procuratură demonstrează că relativ mai bine se îndeplineşte articolul 12 al Legii «Cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova». În limba de stat se execută lucrul de secretariat în Parlament, Guvern, la multe ministere şi departamente. Cu părere de rău, nu se poate spune acelaşi lucru despre subdiviziunile subordonate. Aici lucrul de secretariat, dispoziţiile, corespondenţa, registrele, fişele se execută preponderent în limba rusă.

Din informaţiile prezentate de către procurorii raioanelor şi oraşelor conchidem că insuficient activează şi comisiile de control cu privire la executarea legilor lingvistice. Simţind lipsa de acţiuni din partea lor, un şir de cursuri de studiere a limbii de stat şi-au încetat activitatea. De exemplu, anul trecut în raionul Criuleni au fost create 13 grupuri de însuşire a limbii de stat, cu circa trei sute de ascultători. În prezent activează doar 4 grupe cu cîte 5—6 ascultători. În raionul Anenii Noi funcţionau mai mult de 30 de grupe dintre care zece s-au destrămat mai apoi. Aceeaşi stare de lucruri s-a constatat şi în raionul Călăraşi. Iar în oraşelul Sîngerei nu mai funcţionează nici un grup din cele 15 create iniţial. Multe cursuri speciale şi-au încetat activitatea şi în capitala republicii. Cu toate acestea, comisia respectivă de pe lîngă primăria oraşului Chişinău şi-a redus acţiunile doar la cîteva şedinţe, două seminare, dintre care unul a fost organizat în baza sesizărilor, înaintate de către procurorul oraşului.

Controlurile întreprinse au arătat cît de penibilă este situaţia cu privire la funcţionarea şi introducerea limbii de stat în procesul de lucru la Compania «Air-Moldova», Direcţia Căii Ferate. În subdiviziunile acestor organizaţii n-au fost create cursuri de însuşire a limbii de stat chiar de la bun început. Între textele afişelor, anunţurilor publice, de publicitate, alte informaţii vizuale predomină numeric cele scrise în limba rusă. Nu cunosc suficient limba de stat şi lucrătorii din sfera de deservire a populaţiei.

Încalcă prevederile legii şi Camera Înregistrării de Stat de pe lîngă Ministerul Justiţiei. După lege denumirile ministerelor, departamentelor, instituţiilor, organizaţiilor trebuie să fie executate în limba de stat şi traduse mai apoi în limba rusă. Denumirile luate între ghilimele nu se traduc, ci se reproduc prin transliteraţie. Contrar însă acestor prevederi, Camera Înregistrării de Stat a înregistrat deja un şir de întreprinderi la bunul plac, cum ar fi «Promjeldortrans», «Braggi», «Dom», «Polius» şi altele.

O stare alarmantă s-a creat în sistemul comercial al republicii. Multe denumiri de magazine sînt scrise numai în limba rusă, blanchetele, textele sigiliilor, ştampilelor, afişelor, textele de publicitate, de informare vizuală sînt executate în cea mai mare parte tot în limba rusă.

Insuficient se îndeplineşte şi prevederea legislaţiei cu privire la scrierea numelor cetăţenilor de naţionalitate moldovenească fără schimbarea numelui de familie după gen şi a numelui după tată fără sufix. Se motivează această încălcare prin faptul că lucrătorii respectivi se conduc de datele din paşaport...

Totuşi, schimbări esenţiale s-au produs în sistemul de învăţămînt. A fost sporit numărul orelor de predare a limbii materne în şcoală, în programele de învăţămînt ale instituţiilor medii de învăţămînt şi superioare, sînt prevăzute cursuri speciale de însuşire a limbii de stat. În această perioadă s-au editat cîteva dicţionare, îndrumare ortografice, literatură didactică necesară. Dar sînt şi aici multe neajunsuri. Rămîne deocamdată nesoluţionată problema instituţiilor mixte de învăţămînt. La ora actuală mai există încă peste 300 instituţii preşcolare mixte, multe dintre ele aflîndu-se în oraşe şi orăşele, adică, anume acolo unde sînt posibilităţi reale, destul de favorabile întru reorganizarea lor în instituţii monolingve.

O situaţie aparte s-a creat în şcolile tehnico-profesionale. Disciplinele de specialitate se predau aici în limba rusă, fapt care influenţează negativ asupra pregătirii viitorilor muncitori calificaţi.

Din cele afară de rău se realizează Programul complex de stat mai ales în raioanele de sud. Nu ajung învăţători de limbă română, manuale, literatură didactică şi de instruire. În prezent în această parte a republicii sînt lipsă 320 de pedagogi de limbă română, mulţi dintre cei angajaţi n-au studiile corespunzătoare. E alarmant şi faptul că aici nu ajung nici învăţători de limbă găgăuză (200), bulgară (115).

Organele de procuratură ţin permanent la control mersul realizării legilor lingvistice. Conducătorilor de ministere, departamente, întreprinderi, organizaţii, gospodării agricole li se înaintează sesizări, propuneri concrete de îndeplinire a legislaţiei respective. Unii dintre ei sînt traşi de către procurori la răspundere administrativă. Toate acestea dau într-o anumită măsură efectul scontat. Dovadă e şi faptul că în urma controlurilor întreprinse de către organele de procuratură într-un şir de raioane au şi avut loc şedinţele executivelor, unde s-au luat în dezbatere problemele cu privire la executarea legilor lingvistice.

Colegiul Procuraturii a obligat organele de procuratură din raioane şi oraşe să ţină permanent la control problema în cauză şi să ia toate măsurile prevăzute de lege întru ameliorarea stării de lucruri, îndeplinirea întocmai a legislaţiei.

Vasile GUŢU.

Discuţii colţuroase la o masă rotundă

VULCANEŞTI. (De la co- spondentul nostru). A sus e eforturile factorilor de ori de trecere a limbii gă- uze la grafia latină, faptul nd interpretat drept o pre isă a lărgirii sferelor de ntact intelectual cu alte po- are, în special cu cele de igine turcică — aceasta a st concluzia finală a delibe- ărilor susţinute în cadrul ei întîlniri la «masa ro- ndă» cu participarea cadrelor idactice de la instituţiile preşcolare şi de la şcolile din oraşel şi din localităţile cu populaţie găgăuză ale raionului. Pedagogii s-au pronunţat concomitent pentru editarea de urgenţă a manualelor şi îndrumarelor metodice, pentru crearea bazei materiale imperioase — acţiuni ce trebuie să preceadă trecerea ca atare la grafia latină.

Cît priveşte cel de-al doilea aspect al problemelor abordate în cadrul «mesei rotunde» — crearea şcolii naţionale găgăuze — s-au declanşat discuţii aprinse şi controversate, exprimîndu-se temerile că «experimentul în cauză s-ar solda cu românizarea sau turcizarea găgăuzilor». O concluzie a fost, totuşi, unanimă şi în această privinţă: în localităţile populate complet de găgăuzi limba de studiu în şcoală trebuie să rămînă cea rusă, desăvîrşindu-se treptat procesul de studiere a limbii găgăuze pe baza grafiei latine.

O delegaţie ucraineană în Moldova

(Sfîrşit).

rainei a vizitat tabăra refugiaţilor din satul Ivancea, luînd cunoştinţă de mărturiile şi suferinţele lor.

În seara zilei de sîmbătă, pan Veaceslav Cernovil a luat cuvîntul la o emisiune a Televiziunii Naţionale a Moldovei, în cadrul căreia s-a referit la cele văzute în localităţile afectate de conflict.

Duminică, oaspeţii ucraineni s-au deplasat în localităţile din stînga Nistrului, unde au luat cunoştinţă de necesităţile şi aspiraţiile populaţiei ucrainene din această zonă a Republicii Moldova. Totodată, ei şi-au exprimat nedorinţa de a se întîlni cu liderii autoproclamatei republici nistrene, care, după cum a menţionat pan Cernovil, prin ambiţiile lor politice, încearcă să certe minorităţile naţionale, care de-a lungul deceniilor au trăit în pace şi bună vecinătate.

* * *

CHIŞINĂU, 13. (Moldova-pres). S-a încheiat vizita oficială întreprinsă în Moldova de Veaceslav Cernovil, copreşedinte al mişcării ucrainene «RUH». În cadrul celor două zile de aflare în Moldova oaspetele ucrainean s-a deplasat în zona conflictului, s-a întîlnit cu un număr mare de refugiaţi de pe ambele maluri ale rîului Nistru, a stat de vorbă cu membri ai Parlamentului Republicii Moldova. Luînd cuvîntul la Televiziunea naţională, Veaceslav Cernovil a calificat declaraţia Preşedintelui Ucrainei, Leonid Kravciuk, privind acordarea pentru Transnistria a autonomiei în componenţa Moldovei drept «eroare politică». Potrivit spuselor lui Cernovil este necesar să se găsească o altă soluţie paşnică, care să nu afecteze integritatea teritorială a statului Moldova.

În solie la Kiev

Un grup de reprezentanţi ai Comitetului refugiaţilor de pe lîngă Asociaţia Femeilor din Moldova — I. Vlaicu, V. Cuciuc şi M. Uzicov s-au deplasat săptămîna trecută la Kiev cu misiunea de a informa opinia publică de aici în modul cel mai obiectiv despre evenimentele ce au loc în Moldova şi despre adevăratele cauze ale conflictului din raioanele de est ale Moldovei. Delegaţia a fost primită cu multă căldură la Consiliul Central al Femeilor din Ucraina, de Veaceslav Cernovil, copreşedinte al mişcării populare RUH din Ucraina. În cadrul acestor întîlniri kievenilor le-a fost prezentată o amplă şi veridică informare despre adevăratele tendinţe ale liderilor separatişti şi protectorilor lor moscoviţi, care urmăresc scopuri proimperiale. Refugiaţii au povestit despre suferinţele lor, despre ticăloşiile gardiştilor şi mercenarilor, care i-au silit pe mii de locuitori paşnici ai republicii să-şi părăsească casele şi să devină refugiaţi în propria lor ţară.

După cum informează agenţia Moldova-pres, delegaţia a fost primită, de asemenea, la rugămintea ei, la Sovietul Suprem al Ucrainei, unde a avut o întîlnire cu Iaroslav Kondratiev, preşedintele comisiei parlamentare pentru combaterea criminalităţii şi respectarea legalităţii, şi Albert Korneev, preşedinte interimar al comisiei pentru problemele suveranităţii şi relaţiilor interetnice. Discuţiile s-au desfăşurat într-o atmosferă circumspectă, ceea ce denotă că parlamentarii ucraineni dispun numai de informaţiile tendenţioase, preluate din mijloacele de informare în masă ale Moscovei, precum şi de la postul de radio al separatiştilor şi din ziarele republicii-fantomă. S-a menţionat că, spre deosebire de Republica Moldova, liderii de la Tiraspol depun eforturi pentru deschiderea unei reprezentanţe în Ucraina. În acest context sînt necesare contacte mai strînse între organele puterii de stat ale Moldovei şi Ucrainei. Deputaţii Sovietului Suprem al Ucrainei au luat act de informaţia ce li s-a oferit. O decizie în această privinţă va fi adoptată după întîlnirea vicepreşedinţilor parlamentelor Moldovei şi Ucrainei.

Refugiaţii s-au întîlnit, de asemenea, cu deputaţii poporului Larisa Skorik, Mihail Kosiv şi Bogdan Kozearski, care şi-au exprimat sprijinul pentru procesele de democratizare din Moldova şi i-au condamnat pe separatiştii din Tiraspol şi pe protectorii lor de la Moscova.

Reprezentanţii Comitetului refugiaţilor au vizitat redacţiile unor ziare din Kiev, au ţinut o conferinţă de presă pentru jurnaliştii ucraineni şi corespondenţii străini acreditaţi la Kiev, în cadrul căreia au răspuns la numeroase întrebări despre situaţia din Moldova. Refugiaţii s-au convins că atît kievenii, cît şi majoritatea ziariştilor cunosc situaţia din Moldova doar din informaţiile lui Aleksandr But, preşedintele Uniunii ucrainenilor din Transnistria, care a devenit o marionetă a separatiştilor din Tiraspol şi dezinformează opinia publică din ţara vecină. Ei au dezvăluit esenţa mincinoasă a lui But, prezentînd evenimentele din Moldova în adevărata lor lumină.

Guvernul Rusiei dă mînă liberă armatei

Guvernul Rusiei a adoptat încă pe data de 20 iunie a. c. o hotărîre care — din motive greu de înţeles, dacă ţinem seama de importanţa şi implicaţiile ei posibile, — nu a fost făcută publică decît acum, după trei săptămîni, şi care, practic, dă mînă liberă în acţiuni trupelor ruseşti staţionate pe teritoriile fostelor republici sovietice.

Arătîndu-se că împotriva unităţilor şi subunităţilor forţelor armate ale Rusiei se întreprind «acţiuni agresive», în hotărîre se stipulează că «pentru asigurarea capacităţii de apărare şi a securităţii Rusiei, a vieţii şi sănătăţii militarilor şi familiilor lor». Guvernul Rusiei autorizează comandanţii trupelor ruseşti de pe teritoriile statelor din fosta U.R.S.S. ca, în cazul unor «atacuri armate neprovocate asupra unităţilor militare, oraşelelor şi altor obiective ale forţelor armate ale Rusiei, asupra militarilor şi familiilor lor», «să ia, în virtutea dreptului de autoapărare, măsuri adecvate pentru curmarea acestor acţiuni agresive, inclusiv să deschidă focul asupra atacatorilor».

Logică, la prima vedere, hotărîrea guvernului de la Moscova nu poate, totuşi, să nu dea naştere la unele întrebări cît se poate de fireşti, şi anume: în ce măsură capacitatea de apărare şi securitatea unui stat, în cazul de faţă ale Rusiei, se asigură pe teritoriul altui stat, de exemplu al Moldovei, de care o desparte o întreagă Ucraină şi care nu pare să fi avut vreodată barem în intenţie să atenteze la securitatea şi — mai ales — la capacitatea de apărare a colosului de la răsărit? Şi apoi, cine este în măsură să aprecieze dacă un atac este «provocat» sau «neprovocat»? Sau pur şi simplu inventat, pentru a «provoca» un atac «neprovocat»?

M. MALER.
Moldova-pres.

Călare pe... tanc

Da-i bogată, bre, ţara rusească, nu şagă. Mai ales în generali, vorba noastră, a românului-moldovean: vrei să dai cu piatra într-un cîine şi dai într-un general. Şi armatele schimbă generalii ca pe caii de poştă. Sau cum mai spunea şi sfătosul nostru humuleştean: se schimbă ca moş Nichifor Coţcaru în cai bălani.

Ce să-i faci, dacă-i plină lumea de generali. Armata a 14-a, de exemplu, la mai bine de un an a schimbat vreo trei-patru generali. A fost ba Morozov, ba Iakovlev, ba Netkaciov... Şi iată că vine la rînd următorul, al patrulea — Aleksandr Lebedi.

Dar şochează cum acest Lebedi s-a încadrat în activitatea «paşnică» a armatei a 14-a, cum spun ruşii, «shodu v boi». Mai întîi, prin intermediul televiziunii «Ostankino», ne-a «familiarizat» într-o manieră tipică militară cu doctrina sa «paşnică şi umană». Apoi tovarăşul conducător de oşti Lebedi ne-a «explicat» destul de succint, concis şi laconic că măria sa nu-i dispus să glumească. Căci odată şi odată trebuie şi dumnealui să-şi demonstreze capacităţile militare. În Afganistan n-a reuşit să se evidenţieze, căci erau alţii mai cu mustaţă.

După cum spuneam, a sosit şi ora multaşteptată a stimabilului Lebedi. Patria i-a încredinţat asigurarea liniştii, păcii şi ordinii în «rodnoe Pridnestrovie». Oare nu se visează şi el cu vreun monument pe aceste meleaguri? Să zicem, asemeni lui Suvorov. Numai că nu călare pe cal, ci pe tanc...

Ion PRISACARU,
Or. Chişinău.

REFUGIAŢII — DURERA NEAMULUI

Cine va recupera averea?

Cea mai mare urgie pe faţa pămîntului este războiul. Asemenea cuvinte acum pot fi auzite la tot pasul. Războiul înseamnă explozii, foc, moarte, ruine, bejenari — femei şi copii fugind de gloanţe şi proiectile, de ferocităţile veneticilor agresivi de tot soiul. Acum, cînd subunităţi ale armatei a 14-ea a Rusiei au pornit şi ele cu foc asupra satelor şi oraşelor noastre, numărul refugiaţilor din zona de conflict creşte cu fiece zi. Oamenii îşi lasă casele, averea, pomi rodiţi din ogradă şi pleacă. În urma lor vin cazacii şi gardiştii lui Smirnov: să prade, să incendieze, să-i schingiuiască pe băştinaşii care n-au reuşit să se refugieze.

Desigur, bejenarii au nevoie de ajutor şi de sprijin, pe care Guvernul, alte diferite organizaţii se străduiesc să îl acorde în măsura posibilităţilor. Recent, printr-o hotărîre a Guvernului Republicii Moldova, a fost instituit biroul executiv al Comisiei republicane pentru coordonarea acţiunilor în vederea asigurării materiale a refugiaţilor, formaţiune provizorie alcătuită din reprezentanţi ai diferitelor ministere. În fruntea lui se află dl Ion Ralea, jurist de specialitate. Dumnealui ne-a informat că în funcţiile de serviciu ale «aparatului» său din cinci persoane intră: examinarea şi cercetarea minuţioasă a plîngerilor şi cererilor cetăţenilor refugiaţi; coordonarea activităţii de primire, depozitare şi repartizare a ajutoarelor umanitare; controlul asupra cheltuielilor efectuate din bugetul republicii, elaborarea diferitelor proiecte de hotărîri în problemele refugiaţilor etc.

Dl Ion Ralea are într-o mapă mai multe plîngeri şi cereri ale celor ce şi-au părăsit casele. Le citeşti şi nici nu-ţi vine a crede că asemenea lucruri se pot întîmpla în zilele noastre.

Gheorghe G. din Dubăsari scrie: «În noaptea spre 26 martie 1992, pe la orele 3, cazacii şi gardiştii ne-au intrat în casă, şi au furat tot ce se putea scoate: haine, obiecte de uz casnic, lenjerie de pat, încălţăminte... (urmează o listă de două pagini — red.). Apoi au dat foc casei». Bietul om, pe care din motive cunoscute nu-l nominalizăm, a scăpat cu zile, dar a rămas fără nimic, doar cu ceea ce avea pe el. Şi acum cere ajutor de la Guvern.

Veronica A. din acelaşi oraş: «Ne-au luat tot ce am avut: frigiderul, televizorul, maşina de spălat, vinul din beci, cîteva covoare şi o mulţime de alte obiecte fără de care gospodăria nu-i gospodărie. Pe de asupra ne-au mai distrus şi automobilul».

Lidia C. din Corjova a avut un apartament amenajat cu patru odăi. Acum nu mai are nici apartament, nici obiectele din el.

Lui Vladimir R. din Dubăsari i-a fost incendiat garajul: a ars automobilul, alte obiecte strămutate aici din casă.

Lista acţiunilor de jaf ar putea fi prelungită. Mapa conţine circa 30 de asemenea plîngeri şi toţi autorii lor cer ajutor, cer să li se restituie costul averi pierdute.

— Cererile sosite pe adresa noastră, spune dl Ion Ralea, sînt o foarte mică părticică din jafurile întreprinse de smirnovişti. Şi oamenii rămaşi fără masă şi casă trebuie să fie ajutaţi. Toţi pînă la unul. Nu numai acei care s-au adresat cu cereri. De acea mai întîi de toate este nevoie să elaborăm un document ce ne-ar permite să determinăm cine e refugiat şi cine nu, adică un statut al refugiatului. O problemă primordială este cea cu privire la restituirea averii oamenilor, asigurarea cu spaţiu locativ a celor rămaşi pe drumuri din cauză că le-au fost distruse casele. Sarcina noastră, a biroului, e să studiem situaţia şi să facem propuneri concrete, adică să ajutăm Comisia respectivă, Guvernul.

(«Cor. «M. S.»).

«Vrem bani».., dar bani nu-s

Liga femeilor, organizaţie creştină şi democrată, de la înfiinţarea ei s-a dedicat carităţii confirmîndu-şi în fond menirea. Chiar din primele zile de refugiere a populaţiei din stînga Nistrului, la sediul Ligii permanent veneau femei care găseau consolare şi sprijin. Atunci pe adresa organizaţiei veneau şi bani mai mulţi, şi ajutoare mai multe. Însă concomitent cu extinderea focarului războiului numărul refugiaţilor creşte. Blocada economică, deconectarea gazului au condus la înregistrarea a mari restanţe în Republică. În consecinţă, ajutoarele, îndeosebi cele băneşti, s-au redus simţitor. Pe contul Ligii se transferă acum sume mici, comparativ cu necesităţile refugiaţilor. Astfel este imposibil a-i asigura pe toţi cei care vin după ajutor.

În una din aceste zile am întîlnit un grup mare de femei, unele cu prunci în braţe, care veniseră la Liga femeilor după bani. Li s-a spus că nu-s bani de vreo cîteva zile, că Liga e o organizaţie obştească care nu dispune de finanţe proprii. Avalanşa de voci creştea. Femeile îşi spuneau durerile, cine şi ce a avut de suferit. Mai spuneau că ajutoarele venite de peste hotare nu totdeauna ajung la refugiaţi. Învinuiau conducerea republicii, persoane concrete, care, chipurile, au dorit Tricolor şi «limbă latină» şi din cauza aceasta e război. Doamnele de la Ligă, cîţiva ziarişti încercau să le explice adevărul, care-s motivele nenorocirii abătute asupra Ţării. Era lesne de înţeles că în mentalitatea multora de dincolo de Nistru, în anii aceştia de avînt naţional, schimbări mari nu s-au produs. Dar replica precum că n-au de unde şti nimic, nimeni nu le spune, au găsit-o oarecum corectă. Aceste femei nu prea citesc ziare naţionale nici acum, cînd sînt mai aproape de centrul cultural al Republicii. Motivează că nu le au, nici acasă nu le primeau. Ne întrista mult cînd ne reproşau că profităm de viaţă bună acum cînd ele sînt pe drumuri.

Tragedia constă totuşi în aceea că a lipsit cultura în mediul nostru, dezbinarea a avut loc din cauza învrăjbirii a frate cu frate, a neîngăduinţei faţă de aproapele. Astfel nu vom avea izbîndă. Zilele sînt grele. Hoţii ne fură din case şi din hotare. Fură mulţi. O fi un blestem ce trebuie să-l ducă în circă această palmă de pămînt secole la rînd şi nu mai are dezlegare. Să ne unim gîndurile întru izbăvire acum, în momente crîncene. Ar fi bine, foarte bine dacă aceste femei refugiate ar fi angajate. Dispoziţia să aparţină celor de sus, căci este posibilă o dezordine între cei porniţi pe drumul pribegiei.

(Cor. «M.S.»).

Receptivi la durerea noastră

Organizaţii, asociaţii, întreprinderi, gospodării agricole sînt încadrate în acţiunile de binefacere pentru oamenii pătimiţi din cauza războiului. La asociaţia femeilor din Moldova responsabilă pentru persoanele refugiate e dna Ecaterina Selvestru, secretar responsabil al acestei organizaţii. Referitor la ajutoarele materiale organizate în republică şi în ţările care răspund la durerea populaţiei noastre dumneaei ne-a relatat:

— Avem grijă atît de refugiaţi, cît şi de patrioţii de pe poziţii, din spitalele noastre, de orfani, de femeile rămase fără soţi. Zilnic se întreprinde ceva întru a le alina durerea. În raioane avem filialele asociaţiei, care au grijă să formeze echipe de a pleca pe poziţii cu bucate pregătite. Aş menţiona activismul femeilor din Hînceşti, Cantemir, Teleneşti, Sîngerei. Un mare ajutor au acordat refugiaţilor, poliţiştilor şi voluntarilor fabrica de încălţăminte «Zorile», cea chimică, asociaţiile «Viorica» şi «Steaua roşie». Ţin să mulţumesc bunilor noştri fraţi de peste Prut, care manifestă o grijă părintească faţă de copiii refugiaţi. Nespus de multă căldură le acordă filiala la Bacău a societăţii «Pro Basarabia şi Bucovina» în persoana dnei Bercoci Vasilica. Un număr mare de copii se odihneşte în tabăra bacăuană «Valea Budului», unde ei nu duc lipsă de nimic. Avem şi alte adrese. Pretutindeni sîntem primiţi cu braţele deschise. Încă o dovadă că sîngele apă nu se face.

(Cor. «M.S.»).

Depuneri în «Contul Moldova» la «Bankcoop» S.A.

După cum am mai anunţat, din iniţiativa unui grup de senatori ai Parlamentului României, la Banca de credit cooperatist «Bankcoop» S.A., a fost deschis recent un cont, denumit «Contul Moldova», în cadrul căruia se pot depune, în lei sau valută, diferite sume de bani în sprijinul fraţilor noştri de peste Prut, greu încercaţi, în prezent, de luptele separatiste şi agresiunea străină. Sumele depuse pînă acum în acest cont totalizează peste 4 milioane lei. În continuare, la toate cele 41 de sucursale şi 66 de filiale ale băncii, precum şi la cele 853 de cooperative de credit din întreaga ţară se vor primi sumele de bani depuse de persoane fizice sau juridice, cu condiţia ca pe documentele de depunere să se menţioneze expres «Pentru Contul Moldova». Pentru operaţiile respective nu se percep comisioane. Sumele donate în acest cont vor fi puse la dispoziţia Guvernului şi Parlamentului Republicii Moldova, transmite Rompres, preluată de Moldova-pres.

Minciuni gogonate

Ministerul Apărării al Republicii Moldova a remis spre difuzare următoarea declaraţie:

Televiziunea «Ostankino» continuă dezinformările împotriva Republicii Moldova şi a forţelor armate. Astfel, în ziua de 10 iulie, telecompania «Ostankino» a difuzat la ora 15.00 o informaţie în care a afirmat că forţele armate ale Moldovei au încălcat, chipurile, înţelegerile de încetare a focului în zona de conflict.

Ministerul Apărării al Republicii Moldova declară cu toată răspunderea că această ştire a telecompaniei «Ostankino» nu este decît un nou fals premeditat, avînd din nou drept scop discreditarea Republicii Moldova în faţa opiniei mondiale. Ministerul Apărării declară, de asemenea, că forţele armate ale Republicii Moldova, conform înţelegerilor de încetare a focului, nu au comis asemenea acte. Acest fapt este confirmat şi de observatorii Federaţiei Ruse în frunte cu general-colonel Semionov.

Petru CĂRARE

INSTANTANEE

OASPEŢI NEPOFTIŢI

Îţi trimit
Cîte-un cazac
Şi dacă-l primeşti «ne [illegible]»
Se avîntă în atac:
«Eh, vperiod, neam căzăcesc!
Nu vedeţi?
Nu ne iubesc...»

NEOOCUPANTUL

Peste hat un os îţi-aruncă
Şi cu un expert,
Alt monstru,
Drept din ţară te alungă:
«Osu-i os...
Din neamul nostru».

HANUL BATÎI
(Din mormînt)

Cîte neamuri
Am supus,
Prost am fost
Şi nu le-am spus:
«— Na-vă, bre, eliberare!
Şi-a rămas că-i ocupare».

ŢARII MOLDOVEI

Duşmani,
În cete breze,
Tot vin făr'a-nceta
Să te elibereze
De... libertatea ta.

FOSTUL NOMENCLATURIST

— Dacă timpul s-a schimbat,
Ziceţi-mi şi democrat,
Dar eu sînt
Tot ce am fost:
Contra voastră
Şi cu post.

Cazacii întrec orice măsură

Pe zi ce trece numărul infracţiunilor şi crimelor comise de cazaci, de membrii altor formaţiuni armate din stînga Nistrului, transmite agenţia Moldova-pres. Astfel, în ziua de 9 iulie, cazaci, în stare de ebrietate, s-au dedat unui dezmăţ în chiar centrul Tiraspolului, aplicînd arme de foc, iar pentru a face ordine, a fost chemată o companie de comenduire în frunte cu comandantul oraşului Tiraspol, colonel Bergman. Cazacii nu s-au liniştit însă decît după ce centrul oraşului a fost înconjurat pentru trei ore de blindate şi patrule înarmate.

Beţia printre cazaci şi gardişti a atins o asemenea amploare, încît comitetul femeilor din Transnistria a fost nevoit să facă o declaraţie în această privinţă la radioul local.

ZONA DE SECURITATE.md